

astejorran

• JOSERRA LOPEZ-LARRINAGA •

[EAKO BATZORDE NAZIONALEKO KIDEA]

Aukeratzeko ordua

Lizarran hasitako prozesua euskal eragile politiko guztien jarrerak argitzeko lagun garria suertatu da, batez ere EAJren kasuan. Begien bistan dago alderdi horren anbiguitate eta multipolitikarako lekua estutu egin dela, oraindik euren proiektu politiko zehatza aurkeztu ez duten arren. Eusko Alkartasunakook askotan esan dugunez, marko autonomikoaren agorpenaren konstatazioak —EAJk ere egiten duenak, alegia— status berri bat lortzeko beharra sortzen du, derrigorrez, baita aliantza politikoak norabide horretan planteatzea ere. Berba bitan esatearren, autonomismo ala subiranotasunaren artean aukeratzeko ordua heldu dela uste dugu.

Autonomiak gehiago ez duela emango gero eta hedatuago dagoen ideia da. Gabezia estrukturalak alde batera utziz, honako faktoreak gogoraziko nituzke: gauzatu gabeko transferentziak blokeatuta daude; transferitutako eskuduntza asko murriztu edo inbaditu egin ditu Estatuak; Europar Batasunean euskal erakundeen interlokuzio ahalmen ezak jadanik lortutako subiranotasun maila husten du; azkenik, autogobernuaren garapena interes politiko eta negoziazioen menpe geratu da aspalditik, Madrilen gobernu-babes puntualak lortzeko truke-txanpon gisa.

Egitura juridikoak gizarte baten zerbitzurako sortzen dira, ez aurkakoa, espainiar konstituzionalistek uste duten moduan. Gure kasuan, gai-

nera, marko estatutarioa beldurrezko giroan jaio zen, berrogei urteko diktadura baten ostean, eta gure herriaren subiranotasun nazionala zein lurralde-artikulazioaren arazoak ez zituen behar bezala konpondu. Bada garaia, beraz, orain dela hogeitau erantzun barik geratu ziren aldarrikapen historikoak berreskuratzeko. Azken oroimen bat: berrogei urtetik beherako euskaldunok ez dugu inoiz aukerarik izan Euskal Herriarentzat nahi dugun markoari buruz gure iritzia espreski azaltzeko.

Koiuntura honetan, euskal gatazka politikoa konpontzeko PP-PSOE bikotearengandik ezer ere ezin dugula espero ikusirik, *abertzaleoi gertzen zaigun estrategia bakarra indar akumulazioarena da*. Estatu espainiarra —zer esanik ez, frantziarra— ez da prest azalduko konponbide politiko bat onartzeko Euskal Herrian dinamika demokratiko baten inguruan artikulatutako gehiengo soberanista zabal eta indartsu bat osatzen dugun arte. Inork ez dezala frontismorik ikusi planteamendu honetan. Alderdiok askatasun osoa daukagu gura ditugun aliantza politikoak bultzatzeko, espainiarrek Nafarroan eta Araban egiten duten bezalaxe. Gure kasuan, gainera, ez ditugu inoiz erakundeak erabili sektore minoritarioen eskubide zibilak eta politikoak zapaltzeko. Honetan ere, espainolismoari abantaila itzela ateratzen diogu; bestela, nafar euskaldunei galdetu...

• ALBERTO CATALAN •

[UPNKO TALDE PARLAMENTARIOKO BOZERAMAILEA]

Nafarroako Bardea

Ez da beharrezkoa azpimarritzea oso eginkizun garrantzitsua betetzen duela Armadak egungo gizartean. Alde batetik, herriarren eskubide indibidual eta kolektiboak aldeztu, babestu eta bermatu egiten ditu. Bestetik, gizarte lan handia egin dezake eta egiten du liskarrak dauden ingurueta bidalitako tropen bidez —gehienetan nazioartekoak—; izan ere, laguntza humanitarioa eman, segurtasuna bermatu, bitartekaritza egin eta bakea lortzen laguntzen dute.

Jakina, indar armatu modernoek —honetan denok bat etorriko gara— Aire Armada ondo hornitua, prestatua eta entrenatua behar dute.

Aurrekoa esan ondoren, printzipio orokor eta oinarritzko gisa, eta, beraz, antimilitarismo demagogiko eta zaharkituan erortzeko tentazioa baztertuta, arazoa da jakitea non egiten den esandakoa; zehazki, non jartzen den tiro eremua aipatu armada hori prestatzeko.

Nafarroako Foru Erkidegoak ahalegin handia egin du 1951. urtetik, elkartasun handia erakutsi du. Defentsa nazionalari Bardeako lurak utzi zizkion, erabil zitzaiz, eta tiro eremua haieran dago kokatuta. Gogoan izanik Bardeako Erkidegoko Juntaren eta Defentsa Ministerioaren artean izenpetutako Hitzarmena 2001. urtean bukatuko dela, UPNk Estatuko Gobernuari eskatu zion beste alternatiba egoki batzuk bilatzeko, indar armatuen prestakuntza eta entrenamendua bermatzearren, hala nola Bardea-

ko Juntak zein hartatik onura ateratzen duten udalek hitzarmena berri-tzearen inguruan adierazitako interesak betetzearren.

Halaber, argi utzi nahi du 50 urtetan defentsa nazionalarekiko elkartasuna frogatu ondoren, ez duela nahi Hitzarmena berrituz, eta Gobernuari beste kokapen batzuk bilatzeko eskatu dio.

Baina ez apetak eman eta beste leku batzuetan jarri nahi duelako Bardeako Juntak, 50 urtetan bere elkartasuna eskaini ondoren, bertan izan nahi ez duena; ezta ere eremu ibiltarien alde egiten duelako kargen banaketa ustez solidarioa lortzeko; arrazoi objektibo eta pisuzkoengatik baizik.

UPN ez da tentazio errazetan eroriko (ez antimilitaristetan edo antisolidariorizat har daitezkeenetan), are guxtiago demagogikoetan, alderdikoietan edo galeriarentzat egiten diren-etan; aitzitik, zorroztasuna, seriotasuna eta gaiak eskatzen duen arreta berezia izango dira bere jardunaren oinarriak.

Hori guztia gaiari heltzeko ardura dutenak kontuan hartuta eta erabat errespetatuta; izan ere, protagonismoa, instituzioei eta tokian tokiko erakundeei zor zaien errespetuaren arabera, alde batetik, Defentsa Ministerioari dagokio eta, bestetik, Nafarroako Bardeako erakunde nagusiei, beren bidezko helburu, eskubide eta eskumenen arabera joka dezaten.

Erredakzoan itzulita

gogoratu

• JOXAN ELOSEGI •

• Duela 414 urte

Doctor Navarrus

L1586ko ekainaren 21ean hil zen Erroman Martin de Azpilkueta Jauregizar, XVI. mende korapilatsuko kanon ospetsuenetakoa bat, «zuzenbide adituenetan teologo handiena eta teologotzen zuzenbide aditu handiena», Antwerpengo artzapezpiku Beyerlinchek adieraziko lukeen bezala. *Doctor Navarrus*, deitzen zion bere buruari. 1492ko abenduaren 13an sortua zen Barasoainen, Orba ibarrean. Arma-gizon ernea zuen aita, Martin, Baztango Azpilkuetakoa jauregiko semea, agramondar porro-

katua; Barasoaingoa zuen ama, Maria de Jauregizar, emakume elizkoi fierra. Iruñe eta Olite arteko bide nagusiaren ondoan zegoen jauregia eta hara ohi zuten bidaiari nobleek eta merkatariei aberatsek.

Lehen ikasketak egin ondoren, hamaika urte zituela bidali zuten Azpilkueta Alcalako unibertsitatean, apaiz eta teologia ikasketak egin zitzaiz. 1510etik aurrera, zuzenbidea, kano-nikoa eta zibila, ikasi zuen Okzitaniako Tolosako unibertsitatean. Han zegoela sartu ziren gatzelauak bere

herrian, Nafarroan: errege Joan Albretekoarekin ihes egin behar izan zuten Biarno aldera bere senide guztiek. Urte batzuk geroago hasiko zen eskola ematen, Tolosan eta Cahorsen, katedradun gisa. 1524an, orde, ikasketak eta titulu horiek ukatu egin zitzaiz Salomancako unibertsitatean, atzerritarra zelako. Min hartu zuen Azpilkuetak; nafarra zen, «kantabiar eta nafarra naiz» esana zuen urte batzuk lehenago, baina hautua egin zuen ordurako, elizaren alde: «mundu kristauan bi jende

mota baizik ez da, Kristoren alde ari dena eta Satanen alde ari dena». Krikatu ere egin zuen bere ilobek Nafarroako erresumaren askatasunaren alde armak hartu izana —bere lehen-gusina txiki baten semea zen Franses Xabierrekoa— Nafarroaren konkista sekula onartu ez bazuen ere.

Mundu ordenu berria hedatzen hasi zen XVI. mendearekin batean. Aukera egin beharra zegoen eta Azpilkuetak ez zuen dudarik izan: Kristo, beste guztien gainetik, haren menpeko izateak berdintzen baikaitu gu guztiok. «Erreinua ez da erregere-na, komunitatearena baizik, eta errege ahalmena bera —naturak hala agintzen du— komunitatearena da eta ez erregerena». Hala idatzi zuen, latinez, Martin Azpilkuetak. Nola esango zukeen berak euskaraz latinezko *communitas* hori?